

OPETUSHALLITUKSEN KIRJALLISUUDEN KESÄKURSSI SUOMEN KIELEN LEHTOREILLE JA OPETTAJILLE 2017

LAUSEITA KÄÄNTÄMISESTÄ (Stefan Moster)

Kirjallisuuden kääntäjä tekee kirjallisuutta (vaikka ei ole kirjailija).

Kääntää kirjallisuutta on eri asia kuin asiatekstien kääntäminen, koska sisältö-muoto-suhde on erilainen. Merkitys syntyy myös muodosta. Muoto on osa tekstin merkityksestä.

Käännöksen tehtävä ei ole kertoa suomen kielen ominaisuuksista.

Kääntäjä ei ole suomen kielen lähettiläs. Hän tekee kirjallisuutta omalla kielellään.

Suomen kielestä on iso askel moniin kieliin (esim. indoeurooppalaisiin). Siitä askeleesta ei saa olla jälkeäkään käännöksessä.

Kääntäjä kääntää aina vain yksittäisen kirjailijan yksittäisen teoksen.

Kääntäjän täytyy tunnistaa tekstin yksilöllisyys ja tekstille luonteenomaiset piirteet.

Kääntäjän täytyy ymmärtää, miten teksti suhtautuu sekä normikielen että kirjallisuuden konventioihin.

Jokainen kääntäjä on erilainen.

Kääntäjän tärkein tehtävä on tiedostaa, millainen kääntäjä hän on.

Aloitteleva kääntäjä tarvitse henkilökohtaista, yksilöllistä tukea ja palautetta.

Kääntäjän tausta vaikuttaa siihen, miten hän ymmärtää tekstin.

Jokaisella tekstillä on objektiiviset ominaisuudet, jotka voi havaita.

Tekstin ominaisuuksien tunnistaminen on kaiken kääntämisen lähtökohta.

Kääntäjä kysyy: millainen teksti on, mikä se vaatii minulta, millaiset haasteet se asettaa minulle, miten minun täytyy käännöksessä reagoida tekstin ominaisuuksiin.

Kääntäjän pitää osata ilmaista mikä kyseiselle tekstille on luonteenomaista. Miten teksti toimii. Millaisia keinoja se käyttää. Mitkä ovat päällimmäiset keinot. Tärkeimmät strategiat. Tyyli. Prosodia. Sävy.

Käännetyn tekstin pitää vaikuttaa kohdekielen lukijoihin samalla tavalla kuin alkuperäinen teksti lähtökielen lukijoihin. Kääntäjä seuraa ekvivalenssi-periaatetta.

Kääntäjän tehtävä on olla uskollinen teokselle, ei yksittäisille sanoille. Kääntäjän kannattaa käyttää holistista menetelmää.

Kääntäjän täytyy arvioida, mikä on käännettävän tekstin paikka suomalaisessa kirjallisuudessa ja miten se suhtautuu kielen ja kirjallisuuden konventioihin.

Kääntäjän tehtävä on siirtää lähtötekstin ja konventioiden välissä oleva välimatka käännökseen.

Kääntäjän täytyy oppia tekemään kysymyksiä tekstille. Tärkein kysymys on: Mikä on jonkun elementin funktio tekstissä? Vastaus auttaa löytämään käännösratkaisuja.

Kääntäminen on monimutkainen prosessi. Sen vuoksi on hyvä että käännökset editoidaan. Ja että aloittelevalla kääntäjällä annetaan tarkkaa palautetta käännösratkaisuistaan.